

PROGRAMMA

De openingslezing

Deze lezing is voor alle bezoekers

Jelle Jolles Het Tienerbrein en de executieve vaardigheden: over trainen en inspireren

Jelle Jolles is universiteitshoogleraar neuropsychologie aan de VU in Amsterdam en leidt het Centrum Brein & Leren. Hij pleit voor een actieve dialoog tussen wetenschap en samenleving met als doel het verbeteren van de ontplooiingsmogelijkheden van jeugdigen. Hij is ook de auteur van de bestseller 'Het tienerbrein' dat eind 2016 is uitgekomen dat veel in onderwijs en opvoeding wordt gebruikt.

Nadere info: 222.jellejolles.nl

In deze keynote bespreekt Jelle Jolles 'wat iedere onderwijsprofessional zou moeten weten over de executieve functies'. Er worden handvatten gegeven om te werken aan het zelfinzicht en de vaardigheden van de tiener. Wat betekent het om te weten 'dat de tiener werk in uitvoering' is? Hoe stimuleer je zijn nieuwsgierigheid en hoe ontwikkel je het denken en de denkvaardigheden? Welke executieve functies zijn er eigenlijk, en welke handvatten hebben we om de handelingsvaardigheden, zelfinzicht en zelfregulatie, het evaluerend vermogen en andere te stimuleren? In de keynote wordt ook ingegaan op individuele verschillen tussen leerlingen, op jongens-meisjes verschillen en op onderpresteren.

Parallelezing 1

Congresbezoekers maken vooraf een keus uit parallellezing 1 OF 2

Kees Vernooij ELK KIND EEN LEZER. Effectieve leesinterventies nader bekeken.

De vermaarde leeswetenschapper Catherine Snow van de Harvard University vindt dat begrijpend lezen de belangrijkste 21^e-eeuwse vaardigheid is. Ze verbindt daaraan de consequentie dat alle initiatieven die een school onderneemt, minder belangrijk zijn dan kinderen leren lezen! Daarom is het misschien wel de grootste verantwoordelijkheid van leerkrachten en ondersteuners in de basisschool om ervoor te zorgen dat alle leerlingen na groep 8 de basisschool als competente lezer verlaten.

Het primair onderwijs kent momenteel echter zo'n 30% kinderen die het risico lopen om geen goede lezer te worden. Deze zogenaamde risicolezers hebben de beste lees- en interventiepraktijken nodig om een goede lezer te worden. Voor deze kinderen bestaat het gevaar van laaggeletterdheid. Aan de andere kant is de onderzoeksliteratuur positief over het voorkomen van laaggeletterdheid door:

- Goed taal- en leesonderwijs dat ernaar streeft om bijna van alle kinderen goede lezers te maken en dat voorkomt dat kinderen onnodig uitvallen;
- Kinderen waarbij leesproblemen optreden zo snel en zo goed mogelijk te helpen.

De sinds 2000 sterk toegenomen kennis over interventies voor risico- en zwakke lezers, kan als basis dienen voor het verbeteren van de praktijk van het leesonderwijs en zullen vanuit een evidence based invalshoek 'Wat werkt er echt voor zwakke lezers?' aandacht krijgen.

Parallelezing 2

Marcel Schmeier Effectief rekenonderwijs op de basisschool.

Met de invoering van het realistisch rekenen heeft er de afgelopen twintig jaar een wijziging plaatsgevonden in de rekendidactiek. Kinderen leren geen vaste oplossingsprocedures meer, maar moeten zelf ontdekken hoe ze een som kunnen oplossen of mogen kiezen uit vier verschillende manieren. Rekenboeken bevatten minder kale sommen, maar vooral veel verhaaltjes en plaatjes. Het staartdelen is vervangen door happendelen en het cijferen door kolomsgewijs rekenen.

De laatste jaren klinkt er een tegengeluid waarin gepleit wordt voor herstel van de traditionele rekendidactiek, zoals stapsgewijze instructie, vaste oplossingsprocedures met uitgewerkte voorbeelden en expliciete directe instructie (EDI) met veel oefenen en feedback.

Deze aanpak wordt beschreven in het nieuwe boek 'Effectief rekenonderwijs op de basisschool' en in de onlangs verschenen rekenmethode Getal & Ruimte Junior. Hierdoor hebben scholen weer wat te kiezen: gaan ze voor realistisch rekenen of traditioneel rekenonderwijs?

Wat is uw rekenvisie? In deze lezing wordt u geprikkeld om hierover na te denken en het gesprek aan te gaan op de eigen werkplek. En wat zegt de wetenschap over effectief rekenonderwijs? In deze lezing krijgt u hierop antwoord. Op de website effectiefrekenonderwijs.nl kunt u gratis materialen en samenvattingen downloaden.

Workshops

Congresgangers kunnen op de dag zelf een keus maken uit het aanbod van de verschillende workshops.

Tony van Dalen Close reading: een aanpak om te komen tot een diep begrip van tekstenm.

In de meeste methoden voor begrijpend lezen staan de strategieën centraal. Veel leerlingen vinden begrijpend lezen niet leuk. Kan het ook anders? In de workshop maak je kennis met de opzet van Close reading.

Close Reading: een verdiepende manier van begrijpend lezen waarbij de inhoud van een complexe tekst centraal staat. De leerlingen gaan op een actieve manier aan de slag gaan met de tekst. Herlezen, aantekeningen maken, samenvatten, monitoren, samenwerken, redeneren, discussiëren, en reflecteren zijn daarbij belangrijke vaardigheden. Close reading is een aanpak om met teksten om te gaan. Geschikt voor groep 1 t/m 8 en voor het voortgezet onderwijs. De aanpak is geschikt voor alle leerlingen. Of je nu een beginnende, gevorderde, excellente of moeilijke lezer bent. In de workshop ervaar je zelf hoe het is om steeds dieper begrip te krijgen van een verhaal of tekst.

In mei geeft Pica in samenwerking met Expertis Onderwijsadviseurs het boek Close reading, werken aan tekstbegrip in het basisonderwijs uit. Een Nederlandse bewerking van Tony van Dalen, Dortie Mijs en Marieke van Logchem

Nettie Veeninga-Mulder en Joep van Vugt Rekenen en gedragsproblemen

In deze workshop gaan de sprekers in op de relatie tussen reken- en gedragsproblemen en de rol van de executieve functies hierin. Ook bespreken ze een aantal mogelijke onderzoeksmiddelen en vragenlijsten om de problemen in kaart te brengen.

Tevens presenteren ze de (vernieuwde) **School VaardigheidsToets Rekenen en Wiskunde** (uitg. Boom-Amsterdam) die in het najaar 2018 beschikbaar komt.

Annelies Bruin Teken je gesprek over werkhouding

Teken je gesprek is een manier om je gesprek visueel te maken.

Met behulp van *Teken je gesprek* kan je samen met een leerling ontrafelen hoe het komt dat het op school niet goed gaat. Werkhouding heeft met veel verschillende aspecten te maken zoals onder andere concentratie en motivatie. Met *Teken je gesprek* gaat de leerling zelf op zoek naar het probleem én de oplossing. Het tekenen zorgt voor overzicht en bewustwording. De leerling is zelf eigenaar, wat er toe bijdraagt dat hij/zij meer gemotiveerd zal zijn om het ook daadwerkelijk aan te pakken. Voor meer info: www.tekenjegesprek.nl

Hilde Heuinck Kijk, de komma – rekenen

Spelen met kommagetallen...dat is exact wat je tijdens deze workshop zal doen!

In het recente boek 'Kijk, de komma!' beschrijft dyscalculiespecialiste Hilde Heuinck hoe je als remedial teacher een rekenzwak kind inzicht in deze lastige hoeveelheden kan geven. Ons werk stopt echter niet op het moment dat een kind snapt wat $4 - 0,03$ nu juist betekent. Zonder oefenen zet dit begrip zich niet om in een vaardigheid. Alleen... rekenzwakke kinderen zien oefenen nu niet direct als hun favoriete bezigheid. Ze zijn zelden intrinsiek gemotiveerd, we kunnen het hen niet kwalijk nemen.

Maar vraag een kind om een spelletje te spelen en de hemel klaart op, zeker als dit spel er helemaal echt uitziet. Als wij er dan voor zorgen dat het kind al spelend moet rekenen, liefst met die topics die we net inzichtelijk doorwerkten, dan kan er veel goed komen. Voor ieder inzicht dat in 'Kijk, de komma!' besproken wordt, zijn er in het boek ook gerichte spellen voorzien.

Voor deze workshop selecteerde Hilde Heuinck hieruit enkele spellen. Natuurlijk verkennen we eerst de spelregels. Maar daarna kunnen we volop ontdekken hoe we onze vaardigheden als remedial teacher kunnen inzetten om het kind te helpen. Hoe ondersteun je een kind tijdens het spel, hoe maak je materiaal en visualisatie geleidelijk aan overbodig, hoe maak je een spel net dat streepje makkelijker of moeilijker ...

Je stapt na de workshop sowieso naar buiten met een hoop nieuwe ideeën.

Wally van Grunsven Het schrijven: didactiek en behandeling van stoornissen

Er zijn kinderen die mooi letters op papier maken maar er ontstaat geen rapsodische beweging en daarmee geen snelheid. Het is bij deze groep kinderen altijd te ontcijferen wat er staat. Wel kunnen zij de 'b' en de 'd' blijvend verwisselen en meestal hebben zij moeite met tweeklanken.

Bij slechte schrijvers kun je niet ontcijferen wat er staat; het is een brei van letters.

Beide groepen zijn met behulp van het meskerbord te behandelen.

De volgende punten zullen aan de orde komen:

Ten eerste dat door de bordbehandeling de balkfunctie wordt ingeschakeld. Ten tweede dat er werkelijke een-handigheid ontstaat door de oppositie van de duim. Tenslotte dat we bij kinderen resten kunnen zien van mee-bewegingen die wijzen op een ontwikkelingsstoornis.

Monique Leijs Engels, een struikelblok?

Leerlingen met dyslexie en/of taalontwikkelingsstoornissen ervaren het leren van een vreemde taal nogal eens als erg moeilijk. Wat maakt Engels als klank-tekensysteem zo moeilijk voor deze leerlingen? Naast de verschillende struikelblokken ontvangt u tijdens de workshop info over hoe je leerlingen individueel of groepsgewijs kan ondersteunen bij het *leren leren* van Engels. Een voorbeeld is het leren van woordjes volgens het stappenplan “weten wat werkt”. De begeleider gaat samen met de leerling op weg naar een goede methodiek die passend aansluit bij de mogelijkheden van de leerling. Er wordt vanuit de pijlers kennis, psycho-educatie en oplossingsgericht werken gericht gewerkt aan verschillende methodieken. Aan het einde van deze kortdurende begeleiding bepaalt de leerling zelf welke aanpak voor haar werkt. Zij weet wat werkt voor haar!

Workshopleider is Monique Leijs, remedial teacher en ambulante begeleider met expertise taalleerproblemen en orthodidactische benadering aanpak vreemde talen.

Op dit moment werkt de commissie professionalisering nog aan verdere invulling van het programma voor de workshops. Zodra die bekend zijn, zullen we ze uiteraard op deze plek bekend maken